

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคผิวหนังจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรปลูกข้าวใน
หมู่บ้านโคกกู่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

Behavior risk of the farmers who were residing in the Khokegoo village, Tambol
Kookhad, Borabue district, Mahasarakham

ตรีเนตร สารพงษ์^{1*} คนธนนท์ อุตชุมพิสัย² ฤตนิย มณีนวล²

¹คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ 34190

²คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา 99 หมู่ 6 ตำบลโพธิ์ อำเภอมือ จังหวัดศรีสะเกษ 33000

E-mail: treeneat.s@ubu.ac.th

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะและพฤติกรรมของเกษตรกรปลูกข้าวในหมู่บ้านโคกกู่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนาและสถิติอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการประกอบอาชีพของเกษตรกรปลูกข้าว ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่ปลูกข้าวในหมู่บ้านโคกกู่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวนทั้งหมด 114 คน ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 54.40) และเพศชาย (ร้อยละ 45.60) โดยมีช่วงอายุระหว่าง 41 - 50 ปีอยู่ที่ร้อยละ 41.20 ช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไปอยู่ที่ร้อยละ 31.60 ช่วงอายุระหว่าง 31 - 40 ปีอยู่ที่ร้อยละ 21.10 และช่วงอายุ 20 - 30 ปีอยู่ที่ร้อยละ 6.10 มีระดับการศึกษา ประถมศึกษาอยู่ที่ร้อยละ 78.90 มัธยมศึกษาตอนต้นหรือ ปวช. อยู่ที่ร้อยละ 12.30 มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวส. อยู่ที่ร้อยละ 7.90 และปริญญาตรีอยู่ที่ร้อยละ 0.90 มีประสบการณ์การใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมีร้อยละ 100.00 มีระยะเวลาการใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมี 1 ครั้ง/สัปดาห์อยู่ที่ร้อยละ 84.20 ใช้ 2 ครั้ง/สัปดาห์อยู่ที่ร้อยละ 7.00 ใช้ 3 ครั้ง/สัปดาห์อยู่ที่ร้อยละ 2.60 และมากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ อยู่ที่ร้อยละ 6.10 มีความรู้ในระดับปานกลาง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 44.70 ทักษะในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าวอยู่ในระดับสูง พฤติกรรมในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าวอยู่ในระดับสูง อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า $X^2 = 75.963$ ค่า $P\text{-Value} = .001$ ความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่า $r = .746, P = .05$

ความสำคัญ: ความรู้ ทักษะ พฤติกรรมของเกษตรกรปลูกข้าว

ABSTRACT

The objective of this survey research was to study knowledge, attitudes, and behavior of the farmers who were residing in the Khokegoo village, Tambol Kookhad, Borabue District, Mahasarakham. Descriptive statistics and inferential statistics were used in the study for analyzing the farmers' behavior in regard to their use of chemicals and chemical fertilizer for their rice farming. The population in this study comprised 114 rice agriculturalists residing in the Khokegoo village, Tambol Kookhad, Borabue District, Mahasarakham. Results from the study showed that most of the respondents were female (54.40 %) while 45.60 % consisted of males. Their ages were mostly

between 41-50 years old (41.20 %). More than 50 years old were 31.60 %, between 31-40 years old were 21.10 %, 20-30 years old were 6.10 %. For their education, 78.90 % of the respondents had elementary school education, 12.30 % had secondary school education or equivalence, 7.90 % had high school education or equivalence, and 0.90 % had bachelor degree education. 100 % of these farmers had experience in using chemicals or chemical fertilizer. As for frequency in using chemicals or chemical fertilizer, once per week was 84.20 %, twice per week was 7.00 %, three times per week was 2.60 %, and more than three times per week was 6.10 %. Sixty-two of these farmers were found to have middle level of education (44.70 %). They had high level of attitude and use behavior concerning application of chemicals or chemical fertilizer. Age factor was found to have relationship to behavior in using chemicals or chemical fertilizer having a statistical significant difference of .01 ($X^2 = 75.963$, P -Value = .001). Related knowledge had relationship to the farmers' behavior in using chemicals or chemical fertilizer with a statistical significant difference of .05 ($r = .746$, $P = .05$).

Keywords: Knowledge, Attitude and Rice agriculturalists' behavior

บทนำ

การทำเกษตรกรรมปลูกข้าวจัดเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพเนื่องจากอาชีพดังกล่าวมีการใช้ปุ๋ยเคมีมากและมีการเปลี่ยนแปลงการทำเกษตรเพื่อการยังชีพมาเป็นเกษตรเพื่อการค้าจึงมีการนำปุ๋ยเคมีเร่งการเจริญเติบโตเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้จากข้อมูลการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ. 2547 พบว่ามีรายงานโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย จำนวน 2,802 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 4.48 ต่อแสนประชากร และกลุ่ม อาชีพที่พบผู้ป่วยมากที่สุด ได้แก่ อาชีพเกษตรกร 1,442 ราย ร้อยละ 51.50 อยู่ในกลุ่มพิษสารกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยเคมี มีรายงาน 1,864 ราย อัตราป่วย 2.98 ต่อแสนประชากร ผู้ป่วยเสียชีวิต 9 ราย อัตราตาย 0.01 ต่อแสนประชากร (กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค, สำนักโรคระบาดวิทยา, 2551)

ข้อมูลเหล่านี้เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงอันตรายต่อสุขภาพของกลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวที่จะเกิดขึ้นจากการสัมผัสสารเคมีทางการเกษตรได้การสัมผัสสารเคมีในการเกษตรทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกายได้หลายระบบได้แก่ อาการทางระบบประสาท

ระบบทางเดินปัสสาวะ และระบบภูมิคุ้มกัน เป็นต้น เมื่อพิจารณาจากลักษณะการกระจายตัวและสัมผัสกับสารเคมีทางการเกษตรเมื่อมีการใช้งาน จะพบว่าอาการแพ้ต่อสารเคมีในการเกษตรเป็นสิ่งที่น่าสนใจโดยเฉพาะผิวหนังที่เป็นอวัยวะของร่างกายที่มีโอกาสจะได้รับสัมผัสกับสารเคมีก่อนส่วนอื่น ๆ จึงทำให้เกิดความผิดปกติได้ง่าย โดยความผิดปกติของผิวหนังจะแสดงอาการตั้งแต่ผิวแห้ง มีผื่นคันเล็กน้อยไปจนถึงผิวแตกเป็นแผลเลือดออกเป็น ๆ หาย ๆ การเกิดขึ้นบริเวณเดิมซ้ำกันที่ผิวหนังทำให้เกิดการอักเสบเรื้อรังที่ผิวหนังได้ สถิติของแผนกผู้ป่วยนอก สถาบันโรคผิวหนังระหว่าง พ.ศ. 2549 - 2552 ชี้ให้เห็นว่าโรคผิวหนังอักเสบจากการสัมผัสที่เกิด จากการทำงาน (Occupational contact dermatitis) ประเทศที่มีประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ในภาคเกษตรกรรมซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบผู้มีรายได้น้อย แต่ทำงานหนักและลักษณะการทำงานมีความเสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพ จึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลสุขภาพเชิงรุกและการให้ความรู้เพื่อ การควบคุมป้องกันก่อนการเกิดโรคคำว่า แรงงานนอกระบบในภาคเกษตร อย่างเช่น ผู้ทำไร่ทำนา ทำสวน ผลิตผลผลิตทางการเกษตรที่ทำกันเอง โดยไม่มีการจ้างงานหรือมีการจ้างงานแต่ไม่เป็นไปตาม

เกณฑ์ที่กฎหมายคุ้มครองแรงงานกำหนดทำให้ แรงงานเหล่านี้ขาดการดูแลคุ้มครองทางสุขภาพตามสมควร

ในพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในหมู่บ้านโคกกู่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ลักษณะการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนาทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์เป็นประจำ ราษฎรส่วนใหญ่ในชุมชนทุกหลังคาเรือนจะมีแปลงนาในการทำนาปีเกือบทุกหลังคาเรือนผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคผิวหนังจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรปลูกข้าวหมู่บ้านโคกกู่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการหาวิธีการป้องกันและรักษาที่เหมาะสมร่วมกับการป้องกันการเกิดซ้ำอันจะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ ผู้ป่วยมีอาการดีขึ้นและหายจากโรคในที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาความรู้ของเกษตรกรปลูกข้าวในหมู่บ้านโคกกู่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

1.2 เพื่อศึกษาทัศนคติของเกษตรกรปลูกข้าวในหมู่บ้านโคกกู่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

1.3 เพื่อศึกษาพฤติกรรมของเกษตรกรปลูกข้าวในหมู่บ้านโคกกู่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคผิวหนังจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรปลูกข้าวในหมู่บ้านโคกกู่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคามโดยมีขอบเขตดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรเกษตรกรปลูกข้าวในหมู่บ้านโคกกู่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวนทั้งหมด 114 คน

2. ขอบเขตด้านตัวแปรในการศึกษามีดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- ประสบการณ์
- ระยะเวลา

2.1.2 ความรู้ของเกษตรกรในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการประกอบอาชีพของเกษตรกรปลูกข้าว

2.1.3 ทัศนคติการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการประกอบอาชีพของเกษตรกรปลูกข้าว

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- พฤติกรรมการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการประกอบอาชีพของเกษตรกรปลูกข้าว

2.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาในเขตพื้นที่หมู่บ้านโคกกู่ ตำบลหนองคูขาดอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคผิวหนังจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรปลูกข้าวในหมู่บ้านโคกกู่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคามเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคผิวหนังจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรปลูกข้าวในหมู่บ้านโคกกู่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม แบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเกษตรกรปลูกข้าวในหมู่บ้านโคกกู่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ และระยะเวลา ซึ่งลักษณะแบบสัมภาษณ์เป็นปลายปิด แบบตรวจสอบรายการเป็นปลายเปิดเต็มข้อความ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรปลูกข้าวในหมู่บ้านโคกกู่ ตำบลหนองคูขาด

อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคามลักษณะแบบทดสอบ
เลือกตอบถูกผิด จำนวน 20 ข้อ

ตอบถูก ได้ 1 คะแนน

ตอบผิด ได้ 0 คะแนน

การแปลความหมายระดับคะแนนโดยปรับปรุง
จากเกณฑ์ของ (Bloom, 1968: 60) ดังนี้

คะแนนมากกว่าร้อยละ 80% (>16คะแนน) หมายถึง
มีความรู้ระดับสูง

คะแนนระหว่างร้อยละ 60 - 80 % (12 - 16คะแนน)
หมายถึง มีความรู้ระดับปานกลาง

คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 % (<12คะแนน)
หมายถึง มีความรู้ระดับต่ำ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของ
เกษตรกรปลูกข้าวในหมู่บ้านโคกภู ตำบลหนองคูขาด
อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคามแบบสอบถามเป็น
ปลายปิดลักษณะแบบมาตราส่วนประเมินค่า
(Rating scale) จำนวน 15 ข้อลักษณะคำถามเป็นแบบ
วัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 3
ระดับ คือ

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วย ให้คะแนน 3

ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 2

ไม่เห็นด้วย ให้คะแนน 1

ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน
ซึ่งดัดแปลงมาจากเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981:179-
182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.0 หมายถึง มีทัศนคติระดับดี

ค่าเฉลี่ย 1.67 - 2.33 หมายถึง มีทัศนคติระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.66 หมายถึง มีทัศนคติระดับต่ำ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของ
เกษตรกรปลูกข้าวในหมู่บ้านโคกภู ตำบลหนองคูขาด
อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคามแบบสอบถามเป็น
ปลายปิดลักษณะแบบมาตราส่วนประเมินค่า
(Rating scale) จำนวน 20 ข้อลักษณะคำถามเป็นแบบ
วัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 3
ระดับคือ

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ปฏิบัติทุกครั้ง ให้คะแนน 3

ปฏิบัติบางครั้ง ให้คะแนน 2

ไม่เคยปฏิบัติ ให้คะแนน 1

ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน
ซึ่งดัดแปลงมาจากเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981:179-
182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.0 หมายถึง มีพฤติกรรมระดับดี

ค่าเฉลี่ย 1.67 - 2.33 หมายถึง มีพฤติกรรม

ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.66 หมายถึง มีพฤติกรรม

ระดับต่ำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บ
รวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนต่างๆดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตาม
ขั้นตอนที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ โดยดำเนินการตาม
ขั้นตอนจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนา
ปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้พร้อมนำ
หนังสือขออนุญาตในการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
กลุ่มประชากรด้วยตนเอง

1.3 ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ รูปแบบการ
นำข้อมูลไปใช้ สิทธิของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยในการ
บอกเลิก หรือหยุดให้ข้อมูลได้ตลอดเวลา และการไม่
เปิดเผยชื่อและตัวตนของผู้ให้ข้อมูลและให้ผู้ให้ข้อมูลลง
ชื่อยินยอม ตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยโดย
คำนึงถึงจริยธรรมในการวิจัย

1.4 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการ
เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการตรวจสอบความ
สมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยใช้เฉพาะแบบสอบถามที่
มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์

1.5 นำแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบ
ข้อมูล ลงรหัส แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบไปด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ระยะเวลาใช้การแจกแจงความถี่ค่า ร้อยละ และค่าสูงสุดและต่ำสุด

1.2 วิเคราะห์ความรู้การใช้สารเคมีทางการเกษตรใช้การแจกแจงความถี่ค่าร้อยละและค่าสูงสุดและต่ำสุด

1.3 วิเคราะห์ทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรไคสแควร์ (Chi-Square)

1.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทัศนคติกับพฤติกรรมการใช้สารเคมีทางการเกษตรโดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 54.40) อายุระหว่าง 41 - 50 ปีอยู่ที่ (ร้อยละ 41.20) มีระดับการศึกษาประถมศึกษาอยู่ที่ (ร้อยละ 78.90) มีประสบการณ์การใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมี (ร้อยละ 100.00) มีระยะเวลาการใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมี 1 ครั้ง/สัปดาห์อยู่ที่ (ร้อยละ 84.20) จากการศึกษาระดับความรู้ของการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าวพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ในระดับปานกลาง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 44.70 จากการศึกษาทัศนคติของการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าวพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติในระดับสูง $\chi^2 = 2.43$ พฤติกรรมในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าวหมู่บ้านโคกภู ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับสูง $\chi^2 = 2.84$

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้กับพฤติกรรมในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าวหมู่บ้านโคกภู ตำบลหนองคูขาด อำเภอ บรบือ จังหวัดมหาสารคาม

พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าว โดยมีค่า $\chi^2 = 75.963$ ค่า $P\text{-Value} = .001$ ส่วนเพศ ระดับการศึกษาเคยมีประสบการณ์การใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมีมาก่อน และระยะเวลาการใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมี ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าว

อภิปรายผลการศึกษา

1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 54.40) และเพศชาย (ร้อยละ 45.60) โดยมีช่วงอายุระหว่าง 41 - 50 ปีอยู่ที่ ร้อยละ 41.20 ช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไปอยู่ที่ร้อยละ 31.60 ช่วงอายุระหว่าง 31 - 40 ปีอยู่ที่ร้อยละ 21.10 และช่วงอายุ 20 - 30 ปีอยู่ที่ร้อยละ 6.10 มีระดับการศึกษาประถมศึกษาอยู่ที่ร้อยละ 78.90 มัธยมศึกษาตอนต้นหรือ ปวช. อยู่ที่ร้อยละ 12.30 มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวส. อยู่ที่ร้อยละ 7.90 และปริญญาตรีอยู่ที่ร้อยละ 0.90 มีประสบการณ์การใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมี (ร้อยละ 100.00) มีระยะเวลาการใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมี 1 ครั้ง/สัปดาห์อยู่ที่ ร้อยละ 84.20 2 ครั้ง/สัปดาห์อยู่ที่ร้อยละ 7.00 3 ครั้ง/สัปดาห์อยู่ที่ร้อยละ 2.60 และมากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ อยู่ที่ร้อยละ 6.10

1.2 ความรู้ในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าว

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 114 คนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ในระดับปานกลาง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 44.70 ซึ่งสอดคล้องกับวันชัย ไพรศรีจันทร์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ในการใช้สารเคมีป้องกันปลอกกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรทำนา อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี การศึกษาความรู้ในเรื่องการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีของเกษตรกรทำนาอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ทัศนคติในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าว

การวิเคราะห์ทัศนคติในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าวหมู่บ้านโคกภู ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 114 คน พบว่าอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.43 (S.D. = 0.32) ค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.99 คือ เสื้อผ้าชุดที่ใส่พันสารเคมีควรแยกและซักต่างหากกับชุดที่ใส่ปกติ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2.61 คือ การใช้ปุ๋ยและสารเคมีที่มีความเข้มข้นสูงจะทำให้ได้ผลผลิตดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องซึ่งมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ แก้วตา บุญธรรม (2554) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชในการทำไร่ของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น

1.4 พฤติกรรมการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าว

การวิเคราะห์พฤติกรรมในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าวหมู่บ้านโคกภู ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 114 คน พบว่าอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.84 (S.D. = 0.35) ค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.98 คือ ขณะฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ท่านสวมหมวกป้องกันหรือใช้ผ้าคลุมศีรษะและผมที่สามารถกันน้ำได้ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2.73 คือ ขณะฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ท่านสวมกางเกงขายาวและชายกางเกงอยู่นอกรองเท้า ซึ่งมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของสิริภักดิ์ภักญา เรื่องไชย (2554) ได้ศึกษาลักษณะการแต่งกายของเกษตรกรปลูกข้าว อำเภอโนนสูง จังหวัดขอนแก่น

1.5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้กับพฤติกรรมในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าวหมู่บ้านโคกภู ตำบลหนองคูขาด อำเภอ บรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า $X^2 = 75.963$ ค่า $P\text{-Value} = .001$ ส่วน เพศ ระดับการศึกษา เคยมีประสบการณ์การใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมีมาก่อน และ

ระยะเวลาการใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมี ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติกับพฤติกรรมในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าวหมู่บ้านโคกภู ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่า ($r = .746$) ($P = .05$) ส่วน ทัศนคติไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีทางการเกษตรในการปลูกข้าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสนาน ผดุงศิลป์ (2556) ความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลวังสรรพรส อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า ค่าความสัมพันธ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชกับพฤติกรรมการใช้ สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลวังสรรพรส อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรที่มีความรู้ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยพบว่าความรู้ของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง ทัศนคติอยู่ในระดับสูงคือเกษตรกรมีความเชื่อที่เหมาะสมและพฤติกรรมของเกษตรกรอยู่ในระดับสูงคือเกษตรกรมีพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อการใช้สารเคมี แต่ถึงแม้ว่าความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมจะอยู่ในระดับที่ถูกต้องหรือเหมาะสมอยู่ เกษตรกรก็ยังสามารถได้รับอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชได้เช่นเดิม เพราะสารเคมีที่เกษตรกรใช้ก็ยังส่งผลกระทบต่อทางผิวหนัง (โรคผิวหนังจากการใช้สารเคมี) สิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมได้เช่นเคย นักศึกษาจึงอยากเสนอแนะให้มีการณรงค์ให้เกษตรกรมีการเปลี่ยนการใช้สารเคมีให้น้อยลงและให้เกษตรกรหันมาใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำที่สามารถฆ่าวัชพืชแมลงและ

ส่งผลต่อการเจริญเติบโตได้ดีเช่นกันกับปุ๋ยเคมี เพื่อป้องกัน และลดการเกิดผลเสียต่อการเป็นโรคผิวหนัง ผลกระทบด้านสุขภาพ รวมไปถึงสิ่งแวดล้อมของเกษตรกรชาวหมู่บ้านโคกกู่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคามได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อทางการเกษตรต่อการเป็นโรคต่างๆเกษตรกร
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับเกษตรกรปลูกข้าวทั้งตำบลหนองคูขาด
3. ควรศึกษาองค์ความรู้ให้กว้างขวางและครอบคลุม
4. ควรมีการกระตุ้นให้เกษตรกรได้ทราบถึงการป้องกันสารเคมีและความรู้ในด้านการใช้สารเคมีที่ถูกต้องให้เกษตรกรรู้และเข้าใจ

บรรณานุกรม

กระทรวงสาธารณสุข, กรมควบคุมโรค, สำนักระบาดวิทยา. (2551). โรคที่น่าสังเกต. สืบค้นจาก <http://www.boe.moph.go.th/Annual/Annual%202551/0001.htm>

แก้วตา บุญธรรม. (2549). พฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูในการผลิต ของเกษตรกรใน จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วันชัย ไพศรีจันทร์. (2550). ความต้องการฝึกอบรมด้านการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชในสวนป่าของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สนาน ผดุงศิลป์. (2556). ความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรตำบลวังสรรพรส อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. รายงานปัญหาพิเศษหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและ

ภาคเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สิริภรณ์กัญญา เรื่องไชย และยรรยงค์ อินทร์ม่วง. (2554). ผลกระทบจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชต่อสุขภาพของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบในตำบลลำห้วยหลัว อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น. 18(1): 48 – 60

Best, john W. (1981). Research in education. New jersey: Prentice-Hall inc.

Bloom.B.S. (1968). Mastery learning. UCLA – CSEIP Evaluation Comment. 1 (2) Losangeles. University of California at Los Angeles.